SOMMARNUMMER • ÅRGÅNG 65 • NR 2
Oskar Fredriksborg i JUNI 2005

Borg-Skum

Vaxholms Amfibieregementes och Vapenbrödernas tidning

Kustjägare på "Snabbmarsch". Sedan ca 48 år ett vårtecken på Rindö.

Foto: HJS

BORG-SKUM

Vapenbröder – det är nu sextio år sedan som vapnen officiellt tystnade i Centraleuropa d v s det skrevs på konvolut om strid upphör mellan Tyskland och de Allierade.

Men inte blev det fred på jorden – nej. Japan fortsatte som bekant i princip ända till bomberna föll över Hiroshima och Nagasaki. I Europas utkanter förekom fortfarande strider och nu gällde det andra politiska fraktioner och utrensningar. I de centrala delarna tömdes fängläger och fylldes på nytt fast denna gång med de förlorandes rester. Det påbörjades en stor folkvandring i samhällen utan fungerande infrastruktör. Människor som hade fördrivits, blivid utbombade, evakuerade, lämnat sina förband m m sökte sig till sina tidigare hemorter. Här bör man komma ihåg att dåtidens huvudkommunikationsmedel var rälsbunden och även där prioriterades, som under kriget, militärtransporter. Så det man kunde se var folk till fots, med barnvagnar, handkärror, skottkärror, hästskjutsar av olika slag och i sällsynta fall med motorfordon (dom som på något sätt hade lyckats få tag i drivmedel). Det fanns ingen fungerande handel annan än svarthandel – brottsligheten och prostitutionen tog fart och det var först framåt början på 1946 som samhällena började fungera på ett civiliserat sätt. Det kan skrivas många rader om dessa tider men konstigt nog finns det inte mycket i litteraturen som på ett bra sätt skildrar förhållandena i de olika länderna. Jag har många starka upplevelser i minnet från den tiden där ”näringssöket” var det mest dominerande. Måhända att jag en dag finner kraft att skriva ner något men f n ser jag svårt att med ord kunna ge en rättfärdigande miljöbeskrivning.

Krigsslutet blev ingalunda en början på fred utan det kalla kriget med kapprustning och maktbalans inleddes. Gränser förstärktes och nya vapen konstruerades samtidigt som politikerna talade om fredliga samhällen. Dessutom får vi inte glömma att det har alltsedan 1945 varit ett otal krig här och där i Världen.

Rättelser till förra numret:
Härmed är det så dags att framföra vår ursäkt till vår Broder Bertil Stjernfelt som av misstag nämndes vara avliden – så är det nu inte –Bertil finns fortfarande ibland oss och har dessutom producerat en moderniserad nyutgåva av sin fantastiska bok ”Alarm i Atlantvallen” (finns att tillgå via SMB).

Vi har likaså erhållit ett felaktigt namn till sid 4,2. stycket. Står ”löjtnant Nickelsen….”, skall stå Lt Thomas Fors.

Årsmöte har avhållits med flera ändrade befattningshavare som följd, se vidare längre fram.
Observera resa till Kamratföreningsträffen – anslut.
Regementets dag – 8. juli.

Ha en skön Sommar.
Red

REDAKTION

Redaktör:
Hans-Jochen Seifert
tillika ansvarig utgivare
Tfn 08-541 316 56
Mobil 0708-541 385
lejo@mbox305.swipnet.se

Redaktionskommité:
Ingemar Wemmenhög
Tfn 08-541 360 12

Redaktionens adress och tfn:
Borg-Skum
Amf1, 185 82 Vaxholm

Utgivning:
Fyra nummer per år

Annonser:
Redaktionen

Layout:
ANV Grafiska AB
Tfn/fax 08-511 730 52
gunilla@anv.se

Tryckeri:
Wassberg + Skotte Tryckeri

VAPENBRÖDERNA
Amf1, 185 82 Vaxholm

Årsavgift:
125 kr

Postgiro:
9 33 80-4

Bankgiro:
473-0537

Skattmästarens adress och tfn:
Anna-Carin Amtén
Grenadjärvägen 8, 185 41 Vaxholm
Tfn 08-541 369 49
Adressändring meddelas skattmästaren

VAPENBRÖDERNAS STYRELSE

Hedersordförande:
Överste 1. gr Curt Karlberg

Ordförande:
Överste Lars-Olof Corneliusson

1. vice ordförande:
Christina Grahn

2. vice ordförande/tillika klubbmästare:
Bengt Svanteson

Övriga styrelseledamöter:
Hans-Jochen Seifert,
Staffan Vestin, Agneta Blom,
Ann-Carin Amtén Hallman,
Tommy Aasa, Gun Källman,
Ingemar Wemmenhög,
Per Brännhammar,
Claes-Göran Hedén

Suppleanter:
Anitha Pettersson,
Claes-Arne Sunnman

Revisorer:
Håkan Söderlindh,
Christer Uppström

Revisorssuppleant:
Christer Sandström

Vapenbrödernas Valberedning:
Karin Enström samt Håkan Melin
(sammankallande)

Kontaktman för föreningsmedlemmarna
Om Du har frågor eller förslag rörande föreningens verksamhet m m.

Skriv eller ring till:
Per Brännhammar
V Bangatan 53 A, 195 40 Märsta
Tfn 08-591 138 88

Chefen och *Ordförande*

Foto: HJS

NU HAR VÅREN ANLÄNT fast det finns vissa bakslag i temperaturen men det går snabbt mot varmare väder. Utbildningen pågår för fullt parallellt med arbetet att skapa underlag för flytt och etablerandet av en ny organisation nere på Berga och i Göteborg. Det är imponerande att se den kraft som organisationen har trots att uppgifterna nu är betydligt fler än under normala förhållanden.

LAS-arbetet är nu inne i sin process att kompetensförsörja den nya organisationen. Slutresultatet finns inte framme förrän det sista arbetsmötet genomförs i sommar. Vi kan konstatera att huvuddelen av personalen innehar en mycket god och rätt kompetens men vissa områden kommer att kräva kompetenshöjande utbildning innan full kraft kan utvecklas. Vissa områden kommer att kräva större kompetensuppbyggnad för att lösa sina uppgifter såsom bland annat bordning och pionjärförmågan. Vi måste även ägna kraft åt byggandet av nya arbetslag väl nere i den nya grupperingen och Göteborg där vi har stora möjligheter att ta till vara allt det positiva som finns i våra olika kulturer som vi har med oss från våra tidigare arbetsplatser.

Det är precis lika viktigt att ta hand om de medarbetare som inte fått plats i den nya organisationen eller valt att lämna Försvarsmakten. Detta görs av de avvecklingsorganisationer som nu etablerats på respektive plats.

UTBILDNINGEN AV ÅRETS värnpliktsomgång går med snabba steg mot sin avslutning i form av bataljonsövningar varvid den avslutande delen bedrivs både i Finland och på västkusten. Därefter sker kompletterande utbildning före det att vi tillsammans genomför vård och inlämning av personlig materiel och förbandsmateriel. *Glöm ej regementets dag den 8 juli då ni alla är välkomna.* Detta blir den sista på nuvarande plats.

Nu startar förberedelserna för nästa utbildningsomgång som blir den första i det nya 3-terminssystemet med viss förstegsutbildning under hösten för att sedan ta emot huvudomgången i januari. Nytt för oss är den rekrytering som nu startar av förstärkningssoldater som kommer att bli våra båtchefer i stridsbåtarna i framtiden. Dessa rekryteras ur tidigare utbildade stridsbåtsförare.

Nytt för oss under kommande utbildningsår är även att vi har huvudansvar för Utö skjutfält vilket kommer att vara en stor tillgång för vår övningsterräng. Högkvarterets avdömning av framtida övningsområden kommer att sannolikt vara klart innan sommaren och då vet vi hur den totala infrastrukturen kommer att se ut men Marininspektörens inriktning ger god vägledning.

VI KAN KONSTATERA att vi är fortlöpande efterfrågade både för vår egen amfibiska kompetens men även för vår kompetens i andra sammanhang. I underlaget till regeringen i form av budgetunderlag för 2006, andra delen, finns nu den internationella amfibiestyrkan med som ett beredskapsförband med 90 dagars beredskap. Än så länge inga beredskapskontrakt vilket skulle kräva 30 dagars beredskap. Vi har även fått ansvaret för rotationsutbildning för den internationella styrkan i Kosovo 2007 samt en stödjande roll för insatserna i Bosnien och flera andra missioner. Arbetet med att genomföra organisations- och metodförsök för den halvtidsmodifierade amfibiebataljonen fortsätter.

Avslutningsvis vill jag hälsa *Överste Jonas Olsson* välkommen som min ställföreträdare på regementet vilket kommer att vara ett viktigt tillskott för att under omstruktureringsprocessen kunna leda från två platser.

I senaste Värnpliktsnytt fick vår fantastiska personal inom sjukvården en medalj och det är bara att gratulera.

Med bästa amfibiehälsningar,
Chefen

LÄS ORDET

Håkan Melin lämnar över valberedningens förslag till Ordföranden.

årsmöte

2005-05-18

Karl-Erik Djärf avtackad och nykramad synes vara nöjd.

Vapenbröderna Torsten Dahlén och Ingvar Karlöf.

Den 9.april genomfördes årsmötet i Militärrestaurangen på AMF 1. Vädret var som brukligt strålande denna dag när Ca 50 Vapenbröder tog plats. Denna gång av-hölls mötet i sällskapslokalen d v s i ett mindre utrymme än tidigare år. Detta medförde en bättre närhet till varandra och således en kamratligare stämning.

Bruklig förtäring inledde mötet och alla lät sig väl smaka. Ordföranden ledde förhandlingen på ett stringent och föredömligt sätt och de viktigaste frågorna avhandlades utan appeller. Samförstånd rådde. En viktig fråga är givetvis medlemsavgiften som klubbades till bibehållandenivån dvs 125:-/år. Ett antal förändringar i styrelsen föredrogs av valberedningen och samtliga antogs. För att du Vapenbroder skall kunna ta del av detta bifogas Protokollet.

Avgående och förtjänta bröder premierades med både medaljer, blommor och kramar. Efter mötet förflyttades de som så önskade till Kasern 4 för en filmvisning och för visning av Ledningsträningsanläggningen.

Text o foto: HJS

Christer Uppström har fått medalj, blommor och kram för lång tjänstgöring.

Två generationer Sunnman. I bakgrunden Emil Gäddman.

Avgående Rune Nilsson tackas för sina uppdrag i styrelsen.

Christina Grahn tackas för goda insatser.

Förre redaktören som nu avgick ur redaktionskommitén får här motta tack för nedlagt arbete

PROTOKOLL FÖRT VID KAMRATFÖRENINGEN VAPENBRÖDERNAS ORDINARIE ÅRSMÖTE DEN 9 APRIL PÅ AMF 1 MILITÄRRESTAURANG.

Närvarande ca 50 medlemmar (inkl styrelsen)

1. Ordföranden L-O Corneliusson hälsade närvarande vapenbröder och vapensystrar välkomna och förklarade mötet öppnat.
2. Parentation avhölls för de medlemmar som avlidit under det gångna året.
3. L-O Corneliusson valdes till ordförande för dagens möte.
4. Till att justera årsmötesprotokollet valdes Christina Grahn och Erik Ahldén.
5. Verksamhetsberättelsen godkändes och lades till handlingarna.
6. Resultat och balansräkning godkändes med en förklaring på fråga ställd av medlem.
   – Anledningen till att vi har mycket pengar på pg-kontot är att det kommer in pengar till att betala tidningen, som betalas kontinuerligt.
7. Christer Uppström läste upp revisionsberättelsen som godkändes och lades till handlingarna.
8. Styrelsen beviljades ansvarsfrihet för det gångna årets förvaltning
9. Skattmästarens förslag till inkomst- och utgiftsstat för 2005 godkändes med ett svar på fråga från medlem.
   – Ökade kostnader beror på att medlemsantalet minskar, och tryckkostnaderna för tidningen ökar (men är ändå billigare än alla andra tidningar).
10. Beslutades att årsavgiften för 2006 kvarstår som föregående år, 125:-.
11–16 Val av styrelseledamöter och suppleanter för 2005.

Ordförande	
Lars-Olof Corneliusson	omval
1.vice ordf	
Christina Grahn	nyval
2.vice ordf	
Bengt Svanteson	nyval
Övriga styrelseledamöter.	
Agneta Blom	omval
Anna-Carin Amtén Hallman	omval
Hans-Jochen Seifert	omval
Ingemar Wemmenhög	omval
Tommy Aasa	omval
Staffan Vestin	omval
Per Brännhammar	omval
Gun Källman	omval
Claes-göran Hedén	omval
Suppleanter	nyval
Anitha Pettersson	nyval
Claes-Arne Sunnman	nyval
Revisorer	
Håkan Söderlindh	omval
Christer Uppström	omval
Revisorsuppleant	
Christer Sandström	nyval
Valberedning	
Håkan Melin (sammankallande)	omval
Karin Enström	omval

17. Övriga frågor
    1. K-E Djärf tackade för uppvaktningen på sin 80-årsdag.
       Det blev flera som ville tacka för sina födelsedagstelegram:
       Rune Nilsson ,Margareta Ringström och Harry Rekefors.
    2. Christina Grahn informerade om Göteborgsresan, som genomförs den 26-28 augusti.
       Kostnad 1100:- exkl fredag middag och söndag lunch.
18. Ordföranden avslutade mötet med att dela ut 2 förtjänstmedaljer. I brons till Christer Uppström revisor och i silver till Christina Grahn Klubbmäst/1.e vice ordf. Dessutom tackades T-A Svensson, K-E Djärf och Rune Nilsson av för sina uppdrag i och för styrelsen. Alla förärades med varsin vacker blombukett.
    Sedan följde en uppvisning av LTA (Ledningsträningsanläggningen) och en filmvisning om Kustarilleriet.

Personalen
– vår viktigaste resurs
Hur hanteras den?

”Man måste vara beredd att flytta på sig!”
Hur många gånger har man inte hört den frasen inför nedläggningar av förband. Säg det för fjärde gången till den som redan flyttat tre.

Tjänstemän i staten – såväl civila som militära – tillhör en gemenskap som får räkna med vådan efter kohandlade politiska beslut, och vackert (i bästa fall) dra upp sina bopålar, packa kärran och dra vidare. Det fungerar som ett dominospel när militära och civila tjänstemän flyttar från nedlagda förband. Plötsligt upptäcker andra myndighetsanställda att just deras myndighet skall utlokaliseras till den *”hotade”* orten för att fylla det tomrum som uppstått.

”Personalen – vår viktigaste resurs” ger mot den bakgrunden en besk eftersmak i munnen. Visserligen har försvarsmakten att rätta sig efter politiska beslut, men denna gång till skillnad från tidigare, stod inte försvaret i väntläge utan hade en arbetsgrupp (AgGro) som arbetade fram resultatet i samverkan med politikerna i försvarsdepartementet. I och med detta vilar ett särskilt ansvar på denna grupp militärer för det faktiska utfallet och då speciellt beslutet att Amf 1 skulle flytta till Berga. Ingen jag frågat på regementet – från ledning till yngste fänrik – kan ge svar på frågan ”*varför*?”

Generalen Göran Gunnarsson har ett särskilt ansvar för detta beslut som deltagare i AgGro och som f d kustartillerist.

Finns där några solida argument om avsevärda ekonomiska vinster? Finns där några avgörande förbättrade utbildningsförhållanden? Det bör det ju göra eftersom *”viktigaste resursen”* – personalen – behandlas på detta sätt.

Det upplyftande med hela historien är med vilken lojalitet som de anställda på gamla KA1 gått till verket för att lösa uppgiften med omgrupperingen såväl materiellt som personellt.

Både ledning och lokala arbetstagarorganisationer gör allt för att skadeverkningarna (läs: arbetslöshet och sociala svårigheter) skall bli så små som möjligt. Just nu på regementet upplever jag det som en lokal sanning att *”personalen är vår viktigaste resurs”*.

Majorerna Söderlund och Carlén tar hjälp av IT-minnen i bemanningsarbetet.

Försvarsbeslutets effekter gällande personalhanteringen

C:a 4000 militära och civilt anställda inom försvarsmakten kastades ut i fritt fall för att slutligen hamna i den allmänna *”fiskdammen”* ur vilken de sedan, en och en, plockas upp för att se om deras kompetens är den som passar bäst för den kompetenssatta tjänst som behandlas. En efter en fick de erbjudande om tjänst och då vecka 13 avslutats fanns bara 1000 kvar i *”dammen”*. De som hade erhållit en tjänst hade sedan till vecka 19 på sig att bestämma om de ville godta den. Vid ett nej så åkte man tillbaka ned i *”dammen”* för att förhoppningsvis bli uppfiskad och komma ifråga för en annan

Amf 1 personalchef, J Fritzhell leder arbetet med bemanningsfrågor.

tjänst. Mötena hålls på Karlberg under HKV ledning. Vecka 25 och 33 återstår för ovan beskrivna typ av handläggning. Den som inte fått erbjudande efter vecka 33 kan anse sig som uppsagd.

För personalen på Amf 1 var hotet från början överhängande att nästan samtliga skulle riskera att förlora sina tjänster i amfibiesystemet. Detta mot bakgrund av att de 1067 anställda på Muskö/Berga enligt turordningsreglerna hade företräde. Hotet var inte bara riktat mot Amf 1 personal utan också mot en ren kompetensutarmning av amfibiesystemet.

Förutsättningarna ur amfibieperspektivet

På orten Berga finns 425 tjänstgöringsplatser i vilka FM log och Södertörnsgruppen ingår. Amfsystemet tillför 365 befattningar i sin nya organisation, men dessa är inte enbart lokala, eftersom det i dem ingår tjänster i Göteborg, Utö, Korsö och Väddö. Till dessa 365 befattningar skall läggas 70 som är bemanningsuppdrag, t ex på Högkvarteret; Sjöstridsskolan i Karlskrona och Marinbasen m. m.
Totalt 435 befattningar således.
Hur många individer hade då
att hoppas på någon av dessa befattningar?
Jo, från Amf 1 400 och från Amf 4 170.
Tillsammans 570 anställda för 435 befattningar.
Men de 1067 som hade förtur då? Av dessa fick 85 befattningar i amfsystemet. Den reella innebörden är att f n 80 på Amf 1 och 55 på Amf 4 är övertaliga i amfibiekåren. De får hoppas att deras kompetenser lämpar sig för någon annan tjänst inom försvarsmakten. Eller att folk avsäger sig tilldelade tjänster som de sedan kan överta. Sett ur vårt lokala (Amf 1) perspektiv innebär detta att 60 officerare och 20 civilanställda sitter utan erbjudande om en tjänst. Inför andra förhandlingsomgången under vecka 20 hade c:a 50 sagt nej till erhållen tjänst som tilldelades dem vecka 13.
Hur kom det sig då att så många
ändå fick tjänster i ”nya” amfibiekåren?
Varför svalde inte Berga/Muskö (1067 man) hela befattningsbetet och lät Amf 1 personal samlas vid Oxdjupet för att fälla en sista tår då endast tjänsterna fraktades över med färjan?
Jag påstår att det grannlaga förarbete som gjordes, av regementsledningen och arbetstagarorganisationerna, för att kompetensbeskriva varenda befattning, gjorde det omöjligt för annan personal, att med hedern i behåll, hävda sin förstfödslorätt (läs: turordningsregeln). Amfkåren är därmed kompetensräddad och kamraterna på Berga/Muskö har hedern ibehåll.

Detta utgör naturligtvis en begränsad glädje för dem som personligen kommer att drabbas av uppsägning eller tvingas godkänna en tjänst som de egentligen inte vill ha av sociala eller andra skäl.

Ansvaret för det senare vilar inte på Amf 1 lednings axlar, utan ytterst på det flyttbeslut som fattats av politikerna i samråd med AgGro och dess kustartillerirepresentant.

Borgskum och Vapenbröderna väntar fortfarande på hållbara argument, som svar på frågan: ”Varför?”

Text o foto: WEM

Med SMB till BERLIN

Monument över rysk seger på Seelowhöjden.

Undertecknad följde med på SMB studieresa till Berlin 23–29 april. SMB = Svenskt Militärhistoriskt Bibliotek.

Peter Wetterberg ansluter och tar befälet. Högra bilden: Piloten Hans-Arne inför starten.

Syftet med resan var att studera slutstriderna om staden 1945 samt en del därmed sammanhängande andra faktorer.

RESAN LEDDES AV *Torbjörn Rimstrand, Peter Wetterberg, Göran Andolf, Jan-Erik Boman* och vår bussförare *Hans-Arne Grönkvist*. En diger ledning med mycket kunskap om de aktuella ämnena. Så bussresan blev inte långtråkig – det var föreläsningar och analyser samt en del filmer. Dessutom fanns det ett brett kunnande bland reskamraterna. Mycket bra.

LÖRDAGEN DEN 23 äntrade jag Ekmanbussen vid Centralen i Huvudstaden och kl 09.00 startade färden söderut. Ett antal stopp för upplockning av flera Kamrater och slutligen i Hälsingborg var bussen i stort färdiglastad. Trelleborg och ilastning färja, avgång och vi ilade till bords för att avnjuta ”*Captains buffet*”.

På Söndagmorgon avgång Travemünde mot Potsdam via Lübeck och Hamburg.

Platsen för Potsdamskonferensen, Wannseekonferensen och flyktig tur förbi och runt ”*Schloss Sanssouci*”. Lunch hann vi med också på Rest Haus Sanssouci. Sedan till Köpenick där vi inkvarterades på fina ”*Courtyard Hotel*”. Det blev inte mycket stoj den kvällen.

MÅNDAGEN, avfärd kl 08.00 till Zossen-Wunsdorf (ca 5 mil s Berlin). Stort övningsområde (ca 6800 ha) som nyttjades av Wehrmacht som uppförde ett antal bunkerkomplex i vilka man inhyste OKH d v s armehögkvarteret. Här förlades ävenledes strids- och pansarstridsskolor. Kasernbyggnaderna som är många till antal finns numera som bostäder utom de som utnyttjades av Röda Armen som förlade ca 30 000 man i det här området. Själva bunkerområdet har en egen säregen historia som är intressant – en resa rekommenderas. Vi avlade besök i Garnisonsmuseet och den del som visar ”*rysk soldatvardag*”. Hela den här anläggningen andas idag DDR och man kan tro att 2.världskriget utkämpades enbart av ryska hjältar. Åter till hotellet och ut på Berlins gator för dom som kände för en sådan kväll. Alternativet var den fina Rådhuskällaren i Köpenick som hade en fin matsedel.

Minnesplats över fallna ryssar i Reitwein, byn vid foten av ”Sjukovhöjden”.

TISDAGEN. Återigen tidig start och färd mot Frankfurt a O och till Küstrin där Ryssarna gick över Oder och skapade ett Brohuvud inför starten av slutanfallet mot Berlin. Slaget är känd som slaget om Seelowhöjderna. Vi åkte till den s k ”*Sjukovhöjden*” i Reitwein och följde sedan anfallsvägen – fantastiskt, skrämmande. Vi fick se film och föreläsningar om vad som förevarit. Hit skulle vi sända dom som planerar vårt framtida försvar så att dom måhända börjar fatta att tolv artilleripjäser är som någon uttryckte det ”*Bullshit*”.

Besöket avslutades i ett museum som verkligen var värt besöket. Här finns även en relativt stor minnesplats över stupade. Slutanfallet startades den 16. april 1945 och här ställde anfallarna ca 2,5 milj man mot de ca 0,5 milj krigströtta och utnötta tyska soldaterna.

Lunchställe vid Wannsee i Berlin.

DÅ – NU
Bunkerkomplex i Zossen som var bombsäkra samt som har överlevt sprängförsök.

Reseledning från höger; Wetterberg, Rimstrand, Andolf, Boman, Grönkvist.

Oder – den delen där dom ryska förbanden gick över för att skapa ett brohuvud inför slutanfallet mot Seelowhöjden. (Polen på andra sidan.)

Utanför museet och minnesplatsen i Seelow.

Vår "Regementsmusik" underhåller under rast.

Den ryska artilleristiska övermakten var enorm. Man bedömer att striden och genombrottet skördade ca 100 000 offer. Enl en museetjänsteman så är det uppskattade siffror. Än idag hittar man rester av fallna soldater vid t ex vägbyggen m m.

Vi lunchade i Guslow i ett gammalt slott med ett brokigt förflutet. Åter till B. där vi under sena eftermiddagen besökte Karlshorst som numera är ett museum och det var på den platsen som tyskarna kapitulerade till ryssarna 1945. Sedan ett kort besök i Treptowparken där det har upprättats ett enormt krigsminnesmonument för att hedra och minnas de ryska soldaternas insatser. Vackert, pampigt och på samma stund nedstämmande.

ONSDAG Rundtur med enastående guide (svensk bosatt i B.) i stadens centrala och historiska delar. Vi besökte de förutvarande regeringskvarteren med platsen för rikskansliet, riksluftfartsministeriet m m.

Vi fick gå lösa under ett par timmar som vi ägnade åt KaDeWe – det stora varuhuset som är enorm i sitt slag. Sedan bar det iväg till de s k Bendlerblock som förr inhysta armestaben och där von Stauffenberg hade sin arbetsplats och där han avrättades genom arkebusering mot en yttervägg (efter attentatet mot Hitler). Vi besökte också utställningen "*Terrorns Topografi*"som ligger på förutvarande Prinz-Albrechtstrasse på samma plats där Gestapohögkvarteret en gång fanns – ruggiga minnen.

Checkpoint Charlie var den dagens sista anhalt och även dess historia minner om en tung tid och är nu tyvärr bara en plats för kommersiellt krimskrams. Men som en äldre tysk dam som hade varit med sade till mig: Bort med skräpet, vi ska leva nu och se framåt.

TORSDAG Besök på Olympiastadion i vars klocktorn man har en fin utsikt över stadion och staden. Sedan besök i Plötzensee och fängelset (fungerar som sådant än idag) där det finns en minnesplats över de som avrättades efter attentatet mot Hitler 1944. Det avrättades även andra motståndare i detta fängelse som har en hårresande historia. För att ytterligare spä på tyngden av intryck så gick färden till Oranienburg och koncentrationslägret Sachsenhausen. Här vet man att när tyskarna som använde lägret hade rensats bort så användes det av DDR i samma syfte men måhända i en mänskligare skepnad. Det var grymma tider.

Sedan vidare till en ort som heter Gadebusch och tillbaka till 1712. Här har ett antal entusiaster byggt ett museum och upprättat minnesstenar till hågkomst av slaget vid Wakenstadt/Gadebusch den 20. december 1712 när den svenska hären besegrade danskarna bl a då man hade artilleristisk överlägsenhet och att det danska kavalleriet felbedömde den sumpiga terrängen (sägnen säger att de finns där fortfarande dock välsjunkna i sumpmarken). Det var generalen Stenbock som anförde de svenske.

Nu var dagen långt gången och vi var till bredden fyllda av intryck samt att det blev bråttom till färjan i Travemünde.

FREDAG Ankomst Trelleborg och återresa med stop för avlämning och raster. Vid 18-tiden var resan slut vid Cityterminalen. En mycket bra resa under en fantastiskt kunnig ledning och bra reskamrater. Tack.

Text o foto: HJS

P.S. Denna resa rekommenderas av Red.
Det finns numera en mängd bilder och filmer att tillgå som skildrar de förskräckliga förhållanden som rådde i Berlin under dom sista krigsåren. Bl a kan man gå in på www.nicolai-verlag.de och ta hem studieunderlag.

Soldater behöver MAT

UNGA MÄN SOM GÖRS TILL SOLDATER är kända för att vara stora matkonsumenter vilket är förståeligt med tanke på de hårda fysiska kraven som ställs på dom.

Betänk, en ung man direkt från skolbänken kläs i uniform, får kängor på fötterna, stridssele, vapen och ammunition att bära på samt att med detta förflytta sig på för honom ofta ovant långa sträckor. Han utsätts för hård fysisk träning i form av löpning och annat och det är då klart att han behöver energi d v s mat och dryck. Han är dessutom i utvecklingsåldern vilket ytterligare höjer hans behov av energiintag. Har han då valt en jägarutbildning så är kraven på maxnivå.

Förband är normalt sammansatta med någon underhållsenhet, som skall stå för soldatens matbehov, oftast kallad *"koket"*. Den enhet ingår i den s k trossen. Emellertid finns det tillfällen i strid då soldaten skiljs från sin enhet av olika skäl, har ett uppdrag där han är ensam eller med bara några få kamrater och måste då kunna fortsätta sin verksamhet d v s få tillgång till mat. Särskilt utsatta är då jägarförbanden som ofta agerar i små enheter (spaning, överfall m m). Man kan således inte bära med sig tunga trossenheter utan kunna ha egen underhållssäkerhet för några dygn. För detta ändamål har man skapat lätta sammansatta portioner med avpassat kaloriinnehåll. Truppen kallar dessa portioner för *"Jägarstat"*.

Denna typ av portioner har genomgått en förändring över tiden och jag skall här försöka ge en, icke vetenskaplig, beskrivning utifrån mina erfarenheter, av detta.

Under 2. världskriget när den s k jägarstriden utvecklades lades grunden till dagens portioner.Tyskarna kallade det för *"Eiserne Ration"* d v s ett slags nödproviant som bara fick användas på order. Således hade soldaten ingen egen underhållssäkerhet utan var beroende av fältkoket, på den tiden, för dom rörliga förbanden, bestående av hästanspända vedeldade fältkok i folkmun kallad *"Gulaschkanone"*. Efterhand lärde man sig att soldater behövde kunna livnära sig även om dom inte fanns inom enheten och de kunde då tilldelas extraförplägnad för att säkerställa deras uthållighet. Det blev då oftast i form av sardinkonserver, choklad, köttkonserver och fullkornsbröd som kallades *"komissbrot"*. Rökt fläsk var en populär produkt som kunde ingå. Dessa produkter fick man då proppa i sina fickor och väskor efter bästa förmåga.

Dom ryska förbanden vars huvudsakliga mat bestod av soppor, bröd och olika typer av puréer utrustades med bla solroskärnor som extratillskott.

Allt detta förändrades kraftigt i och med amerikanernas inträde i kriget. Där har man från grunden en mera accentuerad syn på underhållstjänsten och man satsade givetvis mycket på den enskildes förmåga till uthållighet och stridsvärde. De amerikanska C-rations eller K-rations var rena lyxprodukterna.

Amerikansk C-ration från WWII. Även där finns en utveckling framt ill våra dagar. Om det finns önskemål bland våra läsare, så kan vi återkomma till detta.

Jägarportion med frystorkad huvudrätt från sent 70-tal och fram till 2000-talets början. Hög kvalitet!

De var förpackade i färgmärkta kartonger med olika färger för frukost, lunch och middag samt extra kraftiga portioner. Dessa kartonger innehöll olika köttkonserver, kex, karameller, tuggummi, cigaretter, tändstickor, toalettpapper, flingor, dessertkonserver, ost, leverpastej, konserverad mjölk (sötad i tub) och vattenreningstabletter och givetvis en liten konservöppnare. Dessa beståndsdelar var så konstruerade och förpackade i kartonger som kunde stoppas i benficka, ryggväska eller varsomhelst där man just fann plats. Det fanns även halvkartonger som bara innehöll ett mellanmål och annat godis. Det bästa var extraportionen som var en brun med vax överdragen (klara väta) kartong. Där fanns då en större köttkonserv som bas.Vilket kaloriinnehåll dessa portioner hade, har jag till dags dato inte kunnat få fram. (Dock kan jag

nämna att det var rena julafton för oss smågrabbar när vi kunde komma över dessa rationer).

Utöver dessa rationer hade varje man en nödproviant – en sorts kaka som skulle smulas och lösas/kokas innan intag (väldigt sött). Det var fantastiskt hur man hade konstruerat dessa förpackningar så att hela kartongen med sitt innehåll var skrammelfri. Dessa lyxvaror var förstås inte populära bland soldaterna som vi betraktade som väldigt bortskämda avseende mat. Det låg nog mycket arbete bakom konstruktionen och sammansättningen av dessa rationer.

Hur var det då i våra förband? Jag har inte i någon litteratur kunnat finna spår av liknande. Under min grundutbildning på Kustjägarskolan (1960) och med den då krävande tjänsten så kunde vi vid några enstaka tillfällen i samband med förbandsövningar få oss tilldelade en s k jägarstat. Den bestod av en kartong i vilken man kunde ha Konserv (får i kål, pölsa, spaghetti i köttfärs o tomat), kex (konsistens typ hundkex), leverpastej i tub, tepåse, pulverkaffe, ost i pappkartong (ca 50 gr), marmeladstång (godis), cigaretter (3 st), chokladkaka, tändstickor, tuggummi (toy), druvsockerpulver (dryck), toalettpapper, konservöppnare, välling (pressad tärning som skulle smulas och kokas). Man hade tänkt till. Kartongen var dock inte anpassad till innehållet vilket blev ganska komiskt med en stor skrammeleffekt. Konserven var ca 300 gr och hade formen som truppmina 10 och var inte särskild smaklig. Flera sorter kom efterhand bl a pytt i panna som höll god standard både smak- och innehållsmässigt. Kexen var inte roliga och blev redan under 1962 ersatta av svenska (dom första hade engelsk text på omslaget) som var mättande. Den lilla leverpastejkonserven gjorde sitt intåg i sortimentet och blev favorit under många år.

Stridsportion med huvudrätt i konservburk från sent 70-tal och fram till 2000-talets början. Hög kvalitet!

Efterhand förbättrades våra portioner både till smak och kvalitet. Försvarets Materielverk erkannerligen FMV/Aint gjorde här en förträfflig insats utom avseende förpackningarna som aldrig kom längre än till plastpåsar.

Likaså fick portioner efterhand olika benämningar och sammansättningarna var noggrant kaloriberäknade. I KOKR F (koktjänstreglemente för försvarsmakten) från1983 kan man se att det har skett en utveckling. Nu talar man om Jägarportion för krigsanskaffning (lagringsbeständighet) och för fredsanskaffning samt om stridsportion. Vikten skulle vara 1000 gr och energivärdet 17 260 kJ resp16 800 kJ. För stridsportion blev det 18 900 kJ.

Det skulle här föra för långt att beskriva underlaget för dom olika ernergivärdena varför jag hänvisar den intresserade att låna KOKR F .

UNDER 70-TALET FÖRÄNDRADES konservens form och innehållets kvalitet höjdes samt det blev flera varianter. Den frystorkade maten gjorde sitt intåg. Hela tiden fanns en utveckling som förde till det bättre oavsett vad soldaterna tyckte ty dom var ofta mycket kritiska. Visst kunde man vara kritisk när de som packade portionerna inte hade rätt känsla

Mått: ca 20x20x17 cm, vikt ca 1000 g.

för sitt arbete med resultat att man under flera dygn i rad kunde få samma innehåll i sina påsar. Så blir det när en bra tanke förfuskas. Den frystorkade maten håller hög kvalitet men förutsätter att soldaten har tillgång till vatten och eld för tillagning vilket kan vara svårt att åstadkomma i olika situationer. Därvidlag är konserven överlägsen då den kan ätas ouppvärmd.

Den nya "jägarstatan". Hopvikt.

Utvecklingen och förbättringar fortsatte och i UhR Förpl 1 1999 (Underhållsreglemente Förplägnad) finns ett bra underlag för studium av dom olika stridsportionerna. Här finns nu också en tydlig definition på dom olika benämningarna och som exempel: Stat = Den mängd livs-

Utvecklad.

medel som erfordras för en person under en bestämd tid, oftast ett dygn. – Ordning och reda.

DET SOM FICK MIG att börja fundera till denna skrift var en upptäckt jag gjorde under en svampplockningspromenad på Övningsfältet. Det var lätt att upptäcka platser i terrängen där trupp hade

Svenska prdukter – mycket bra kvalitet – som kan fås för att förstärka något ml.

rastat – spår, brutna kvistar, nertryckt undervegetation och dåligt undanstoppade gröna och kulörta plastpåsar försedda med text som visade på att det handlade om mat. Det var helt nya sorter och först trodde jag att det handlade om utländsk trupp men vid efterforskning visade det sig att våra soldater hade begåvats med en ny typ av *"Jägarstat"*. – Till förrådet och hämta ut en sats för att se vad det kunde röra sig om – det är norska produkter som vid en ytlig betraktelse inte kan mäta sig med dom tidigare svenska produkterna. Jag tog kontakt med FMV som dock upplyste mig om att det numera är FMlog som via sin utvecklings- och försöksavd står för försöksverksamheten med den nya, från Norge importerade, portionen. Tydligen så utgår den 300-grams svensktillverkade konserven ur sortimentet och ersätts med annan typ. Det är inte min avsikt att här framföra kritik utan att bara presentera det som finns och då uppblandat med lite eget erfarenhetsbaserat tyckande. Vi får se tiden an och återkomma när en slutlig lösning är klar.

Text o foto: HJS

Nya medlemmar!

Håkan Friman	*London*
Anders Östervall	*Åkersberga*
Edvard Sandberg	*Saltsjöbaden*
Johan Nettersträm	*Åkersberga*
Leif Eriksson	*Täby*
Hans Jansson	*Täby*
Per Beckman	*Segeltorp*
Mats Wigselius	*Värmdö*

Avlidna medlemmar!

Vi tackar för deras trohet och behåller dem i vårt minne

Eskil Helin	*Enskede*
Hugo Lindberg	*Stockholm*
Henry Lindqvist	*Älvsjö*
Birger Andersson	*Hägersten*
Gustav Dahlström	*Grödinge*
Gunnar Ekelund	*Solna*
Henry Jegelius	*Stockholm*
PeÅ Schörling	*Lidingö*
Lars Emanuelsson	*Stockholm*
Sven Ryderborg	*Järfälla*
Georg Lohman	*Kista*
Birger Eklund	*Vaxholm*

Foto: HJS

T-A i augusti 2002 i samband med Amfibiedagen.

Förändring *i Redaktionen*

FRÅN OCH MED ÅRSMÖTET avgår vår förre redaktör *Tor-Arne Svensson* ur Redaktionskommiten.

T-A efterträdde *Olle Neckman* som Redaktör 1995 och släppte det åtagande till undertecknad 2001. T-A har sedan dess varit aktiv i redaktionskommiten. Vi som nu skall *"slava"* vidare kommer att sakna T-A som med sin säregna humor spred ljus över mörka stunder. Vi kommer givetvis att belamra honom med önskemål om artiklar framgent ty han har ju mångårig erfarenhet av verksamhet i vapnet.

Red.

Frukost.

Lunchmålet.

Middagsmålet.

Flanörens *observations-rapport*

Foto: Dahlén

Av bilderna framgår att det är många årgångar från den tid då vi övade inför det kalla krigets utbrott.

Vapenbroder Torsten Dahlén som dagligen flanerar i Vaxholm har inlämnat nedanstående till Redaktionen.

I BÖRJAN AV DETTA ÅR genomförde Amf 1 den sista striden om Vaxholm, sedan staden lämnat försöken att få behålla sitt regemente.

Under dom senaste åren, efter att Edslösa gård rivits, har regementet övat strid i bebyggelse under ett par dagar i centrum av staden Vaxholm. Speciellt i kvarteren runt Torggatan och Trädgårdsgatan, där striderna varit intensiva. Utan ammunition. Soldater behöver mat. Maten serverades inte i Rådhuskällaren eller någon annan restaurang utan ur isoleringskärl på Rådhustorget. Soldaterna såg ut att trivas.

TD

Red tillägg:

Torstens inlägg fick mig att återigen ta fram AG/GRO (Arbetsgrupp Grundorganisation) yttrande till ny Grundorganisation och där söka bland alla till AG inkomna skrifter från kommuner och andra organisationer som ville behålla sina förband – men se, från Vaxholm finns inte en stavelse i detta ärende. Månne inte han Wasa återuppstå för då gubbar i kommunen huka Eder.

Foto: Dahlén

Man kan utspisa fältmässigt under läge – fast vem kan det numera. Alla tillfällen till övning borde tillvaratas.

Foto: Dahlén

Vad döljer sig bakom hörnet?

Foto: Dahlén

Stilstudie.

Vintern för en **stridsbåts-förar-***aspirant*

Så var det dags för andra delen i historien om hur man blir stridsbåtsförare, eller som det internt kallas; ”Englunds Memoarer”. Hittills har alla hugade fått läsa om en intensiv höst på ytterförläggning och en svinkall vinter i skärgården, och det jag tänkte knyta ihop säcken med är det vi upplevt under senvintern och början utav våren. Njut, och tänk på att ord aldrig riktigt kan skildra händelser... det är alltid MYCKET värre...

AV FURIR MIKAEL ENGLUND
2:A STRBPLUT/STRBKOMP, AMF 1 03-04
FOTO: HÅKAN PERSSON

Vår *”halvmysiga”* FSU (fortsatt soldat utbildning) med kvällspermissioner var slut och vi skulle ner till Göteborg för fyra veckor i den västra delen av vår vackra skärgård. Ett synnerligen sömndrucket Stridsbåtskompani steg på två chartrade *”pensionärsbussar”* som tog oss till Götet måndag vecka 9. Redan innan klockan sex på morgonen var alla insuttna och den långa turen påbörjades. Mer än en långfilm av tveksam kvalité spisades på vägen innan vi strax efter lunch anlände till Amf4. Skillnaden mellan regementena är ganska stor; Amf1 är till ytan ganska litet men mycket *”militärt”*, medan Amf4 är JÄTTESTORT och fullt av civila och paracivila institutioner såsom Pliktverket och MRCC (sjöräddningen). Från hamnen tar det dessutom (subjektivt) en evighet att gå till matsalen när det knorrar i våra små magar. De första dagarna på plats ägnades åt att få igång, reparera och underhålla båtarna så gott det gick. På torsdagen var det dags att äntligen låta båtarna sträcka ut på västkustens vackra vatten. Känslan när man fick *”skoporna fullt framåt... kom till fullt”* kittlade

Primitiv övergång av vattendrag.

precis lika skönt som i höstas och det tog bara ett par timmar innan all ringrostighet släppt. Vi var baserade på den omättligt vackra f.d. karantänön *Känsö*, där de fantastiska mattanterna skötte markservicen på ett fullkomligt suveränt sätt. Varje morgon inleddes med att vår käre *plutonchef löjtnant Persson* serverade oss båtsugna bassar *”Dagens historiepuck”* om Känsö innan det var dags att köra brallorna av varandra. En vacker ö, med bra käk och underbar utsikt... visst låter det som det jag berättat om Korsö? Jodå, men tyvärr innebär det också starkt kaffe, sena nätter och *”komande”* med en passare i ena handen och en transportör i den andra... kvällspermission? Eller hur! Vi stannade på Känsö en vecka innan vi åkte tillbaks till regementet, vårdade och åkte på permission. Nästa vecka tog vi oss ut till *Gullholmen* i den norra skärgården, en om möjligt ännu mer idyllisk plats. Gullholmen är enligt uppgift Sveriges mest tätbebyggda ö, och det enda jag kan säga är: jodå. De små söta

Samövning med räddningshelikopter.

husen är mer eller mindre staplade på varandra. Här körde vi ett *”dygn”*, en marschövning där vi var ute i ungefär ett dygn. Lite sova, mycket frysa och massor av svordomar var resultatet... lättnaden och lyckan när man kom tillbaks och fick äta en bit lax och dricka en lättis var inte dålig... hem, vårda och sen permission igen.

Vecka 12 var ämnad ombasering tillbaka till Stockholm och precis som vanligt när något kallas ombasering så är det Murphys lag som regerar; allt går åt helvete. Så även denna gång. Det började med vädret. Taggade till tusen att komma iväg blev vi ganska purkna över att behöva stå och stampa på Amf 4 eftersom det blåste för mycket för att på ett säkert sätt kunna ta sig runt Skåne. Vi kom iväg ungefär ett dygn försenade och det tog inte mer än ett halvt dygn innan saker började skita sig. Precis innan vi anlände till *Falsterbo* för bunkring tappade ledarbåten i vår marschgrupp farten. När vi ropade upp dem på radion visade sig det att deras ena motor börjat spruta hydraulolja, och så var den dagen förstörd. Vi gick in i Falsterbo, men kom inte mycket längre. Det visade sig att vi skulle vara tvungna att gå på bara en motor till Karlskrona. Om ni undrar ifall det är kul att tuffa i 10 knop över hela Hanöbukten kan jag lova att se målarfärg torka är actionfilm i jämförelse. Sent nästa kväll kom vi till Kalskrona Örlögsskolor och fick ordern att vårda och städa båtarna och låta de stå där till nästa vecka då ledarbåten hade blivit reparerad. Jag och *furir Larsson*, båda skåningar, fick med andra ord åka hem från Karlskrona klockan nio på morgonen... har aldrig varit hemma så tidigt en permissionsdag.

Kontemplation vid Korsötorn.

Veckan efter var det dags att ta sig ut till *Utö*, ön som är ett enda stort pansarskjutfält. Här skulle det pangas ordentligt, inte bara för amfibieskytte-killarna som var med oss ute, utan det var dags för oss att låta lite gammal hederlig tungmetall spridas från 12,7 mm-kulsprutorna på stridsbåtarna... tyvärr hann/kunde inte alla skjuta, så de som inte sköt körde gammal hederlig navigationspraktik och övade BOLO (Bunkring- Och LaddningsOmgång, man fyller på båten från en trossbåt) med underhållskompaniet. Klart coolast var dock samövningen med räddningshelikoptrar; med hjälp av en ytbärgare hissades vi upp i farten från en stridsbåt. Mycket manligt, jodå. Dessutom blev man nästan en decimeter längre av att hänga ut ryggen ordentligt... på Utö fick vi även en mycket intressant föreläsning av *Mike Cole*, en fantastiskt fascinerande man som varit med brittiska Royal Marine Commandos på Falklandsöarna. Våra två veckor på Utö var slut, och innan vi fick klämma på oss permissionsuniform och nystukad basker var det en *”slabbig”* 200-timmarsservice på båtarna som återstod. Det var svarta händer, olja upp till armbågarna och mindre vackra ord om vad vi tyckte om att putsa kölsvinet på de nya 90HS-båtarna där en generator sitter strategiskt placerad för att förstöra alla chanser att lyckas...

”Gänget” efter stridshinderbanelöp.

Det började närma sig slutet. Vecka 15 var det Övning Snörpvad, kompaniets slutövning. Vi visste inte vad som skulle hända, men vi hade en gnagande känsla och ett cirkulerande rykte att det skulle bli mycket åka och lite vila. Min spontana kommentar till ovanstående är... jodå. Mer säger jag inte... det är bara vi i det lilla sällskap som är *”färdiga”* stridsbåtsförare som vet vad som händer, vad som sägs, vad man utsätts för, vad man luktar och vad man smakar under de dygn som övningen pågår... och det är bara vi stridsbåtsförare som vet vad som sker högst upp i Korsö Torn. Men jag kan berätta en sak, Torncereminin och följande kväll var värd varenda sömnlös natt på Korsö, alla regniga morgonfyspass, allt systempluggande, alla omöjliga sjövägsregler, alla oljiga fingrar i världen och alla flickvänner som lämnat oss. Vi var skärgårdens kungar – och det kunde ingen ta ifrån oss.

Till den som ska mönstra eller redan blivit inskriven som Amf PB kan jag bara säga en sak – **SÖK STRIDSBÅTSFÖRARE.** Du kommer inte att ångra det. Det är mycket slit och skit, men i slutändan är man inget annat än djävulskt bra och riktigt, riktigt stolt. Vi ses på Korsö... ön där ingen kan höra dig skrika...

POSTTIDNING Borg-Skum KA1
185 82 Vaxholm

Kamratföreningsträffen i Göteborg

26–28 augusti 2005

Fredag 26 augusti:

Kl 15.30	Ankomst KA4
Kl 15.30–16.10	Matsalen öppen för middag. Ingår inte i totalpriset utan betalas av envar – måste föranmälas
Kl 16.30	Förläggning
Kl 18.00	Informationsmöte med bilder o sång från Göteborgs historia

Lördag 27 augusti:

Kl 08.00	Frukost
Kl 09.30–	Guidad tur genom Göteborg
Kl 11.00	Besök på Göteborgs Maritima Centrum
Kl 12.30	Fika på Universum
Kl 13.00	Fri tid i Göteborg C
Kl 15.30	Bussarna avgår från Gustav Adolfs Torg till Käringberget.
Kl 18.00	Mingling m drink
Kl 18.30	Kamratmiddag med dans

Söndag 28 augusti:

Kl 08.00	Frukost
Kl 09.00	Besök på Göteborgs Maritima Centrum inkl förmiddagsfika varefter föreningsträffen avslutas och hemresan stundar.

Bindande anmälan om deltagande i Kamratföreningsresan till Göteborg görs genom att sätta in beloppet "1100:- per person" på pg 9 33 80-4 senast den 30 juni. Märk talongen "Göteborg" Alla detaljer om resan, tider och påstigningsplatser meddelas av klubbmästaren till var och en. Telefonnummer till Klubbmästaren Christina Grahn är 08 541 350 61 eller 070 671 27 14. christina.grahn@telia.com

Som vanligt hoppas vi på en trevlig resa och kamratträff.

Christina